

Марія О. Пришляк – ректор Українського Вільного Університету з січня 2016 року. До того чотири роки була деканом факультету державних та економічних наук і професором УВУ. Докторат з історії та політичної філософії здобула в Колумбійському університеті (Нью-Йорк). Автор монографії про конституціоналізм у польсько-литовській Речі Посполитій, а також редактор двотомного підручника з дипломатії. Викладала в дипломатичному інституті Державного департаменту США, Українському інституті Америки.

Має понад 30 років досвіду праці в галузі освіти, адміністрації інституцій вищої освіти та міжнародного розвитку, 22 роки працювала в Джорджтаунському університеті (Вашингтон) як директор східноєвропейських і євразійських програм освіти та розвитку, а також як професорський викладач (professorial lecturer). Створила, розробила і провела стипендіальну програму Джортауну для лідерів, науковців і молодих професіоналів зі Східної Європи з метою підтримки розвитку цих країн. Сума стипендіального фонду переросла 35 мільйонів доларів. Фонди були призначені Американським Конгресом.

За заслуги в розвитку освіти та підготовці кадрів нових лідерів, уряди трьох держав Східної Європи (Польща, Румунія, Албанія) і два міністерства освіти (Польща і Румунія) відзначили доктора Марію О. Пришляк високими нагородами. Вона, зокрема, є лицарем ордена Polonia Restituta. Національний Банк Польщі нагородив професора М. Пришляк медаллю за підвищення кваліфікацій їхніх визначних експертів з монетарної політики і контролю ризиків.

Професор Марія О. Пришляк працювала як проректор, а згодом як президент Університету імені Ришарда Лазарського у Варшаві. Була членом комісії Фулбрайта в Польщі, а також членом комісії професорів (на прохання Міністерства науки та вищої освіти Польщі), яка готувала стандарти освіти для публічних адміністрацій.

На ранньому етапі своєї науково-педагогічної діяльності Марія О. Пришляк працювала як завідуючий редактор провідного журналу в справах світових комуністичних рухів «Problems of Communism (Washington DC)».

Марія ПРИШЛЯК: «УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ – ЦЕ ЄВРОПЕЙСЬКА ІНСТИТУЦІЯ, ЯКА ФОРМУЄ МАЙБУТНІХ ЛІДЕРІВ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПУ»

Український Вільний Університет у Мюнхені (Німеччина) незабаром святкуватиме свій столітній ювілей. Перед УВУ відкриваються нові перспективи. Постає закономірне питання: яке значення цієї унікальної навчальної та наукової установи для України та європейської й світової спільноти саме тепер?

Тож «Універсум» звернувся до ректора УВУ, доктора Марії Пришляк, яка в січні минулого року обійняла цю важливу посаду, з проханням розповісти про завдання університету, якою бачить роль УВУ в зміцненні України як європейської держави зокрема. Пані ректор люб'язно погодилася відповісти на поставлені запитання.

– Ми бачимо себе як міжнародну академічну спільноту в Баварії, побудовану на європейських ліберально-демократичних цінностях. Така спільнота завдяки плеканню освіти закріплює цінності свободи, справедливості й толерантності, прищеплює інновацію, критичне мислення, підтримує свободу думки. Ми бачимо себе як інституцію, інтегровану в німецьку академічну, політичну та економічну спільноту, як європейський університет з власним унікальним профілем, а також як центр передових наукових досліджень.

Одним першорядних завдань УВУ є побудова ефективного інформаційного мосту між Україною та Німеччиною. Нині це вкрай важливо. Німеччина є провідною країною Європи, її політика має і матиме великий вплив на політику Європейського Союзу, зокрема в ефективному протистоянні агресивній політиці Володимира Путіна, у формуванні реальної політики протистояння російському імперіалізму.

Німеччина дуже мало знає про Україну. Відомий ні-

мецький журналіст Boris Reitschuster, який у лютому брав участь у нашій міжнародній конференції, зауважив, що коли подорожував Німеччиною, то був здивований браком знань про Україну, тим що німці не відрізняли окремішність України, її культури чи історії.

Прагнемо бути форумом для дискусій про минулу, теперішню і майбутню роль України в Європі – через доповіді, конференції, культурні заходи, акцентуючи на європейському корінні України, її європейській спадщині. Бути платформою для плекання взаємного порозуміння і довіри між Європою та Україною шляхом діалогу про багатосторонні проблеми, які впливають на наші суспільства. А також бути кузницею свідомих лідерів, здатних будувати здорове громадське суспільство і впроваджувати реформи, так потрібні в Україні (і в Європі) задля творення справедливого, рівноправного й економічно життєздатного суспільства; бути «послом» української культури в Європі. Це не порожні слова. Ми діємо відповідно, сумлінно виконуємо нашу роль.

– Які перші кроки на цьому новому етапі розвитку університету?

– По-перше, завершення партнерства з Інститутом гуманітарних наук у Відні для проведення чотирирічного проєкту під назвою «Україна в європейському діалозі», який щедро спонсорує Джеймс Темерт з Канади. Проєкт шляхом проведення форумів і конференцій має на меті уможливити діалог про розвиток суверенної України з верховенством права в межах живої і відкритої Європи. Водночас проєкт спрямований допомогти європейцям, північноамериканцям і багатьом іншим науковцям, інтелектуалам і політикам отримувати об'єктивне розуміння політики і ролі громадського суспільства в Україні. Програму курує професор Тимоті Снайдер. На час проєкту він буде нашим гостем-професором.

Представляючи УВУ, я дію як голова журі, яке розглядає кандидатів на посади молодих працівників нашої інституції (junior fellows). Університет може рекомендувати кандидатів для розгляду журі, всі цікаві семінари та доповіді відбуватимуться у прямій трансляції, щоб обидві сторони (зокрема наші студенти і викладачі) могли брати в них участь. Конференції відбуватимуться у Відні й Мюнхені. Молоді наукові працівники (junior fellows) матимуть змогу приїжджати до нас з доповідями, викладати у нашому університеті, користуватися нашим архівом. Наше видавництво може друкувати найцікавіші статті та книжки.

По-друге, у лютому цього року ми організували в замку Німфенбург міжнародну конференцію на тему «Остполітік чи східна політика Німеччини». Відбувся круглий стіл на тему «Німецько-російське зближення (rapprochement) як коротко- і довготривала стратегія», де розглядали і питання німецького комплексу стосовно Росії (Russland Komplex). Другий круглий стіл проводив дискусію на тему «Стратегічні наслідки міцної або слабкої України для Німеччини і Європи». Серед учасників дискусії були колишній віце-канцлер Австрії, колишній німецький посол до України, угорський посол, два професори з Польщі, професор з Києво-Могилянської академії. Приїхав і долучився до дискусії знайомий професор Карл Шлойгел (Німеччина), відомий як автор книжки про Україну, яка вже з'явилася в перекладі українською мовою. До речі, професор Шлойгел нагороджений в 2016 році великою відзнакою колеги істориків Німеччини – цю нагороду присуджують раз на три роки. Був учасником дискусії і відомий журналіст Борис Райтшустер (Reitschuster), автор книг та статей про Росію. Також були гості з Польщі, Англії, Франції, України та Німеччини.

Дієс академікус (день університету) – святкування 95-ліття УВУ (травень 2016 року)

Конференція мала на меті започаткувати жваву дискусію про небезпеку німецького зближення (rapprochement) з Росією, усунення санкцій, про коротко- і довготермінові ризики такої політики не лише для Німеччини, але й для Східної Європи та України, а водночас представити позитиви коротко- та довготермінових планів розбудови проукраїнської стратегії.

По-третє, у травні цього року відбулася Франківська конференція-симпозіум за участю австрійських, польських та українських знавців-вдображення української культури в широкому європейському контексті. Конференція відбулася в університеті Людвіга-Максиміліана за участі Інституту слов'янської філології під керівництвом проф. Ульріха Швєєра. Серед тем, які учасники розглядали, були «Франко в контексті європеїзму та модернізму», «Франко з перспективи постколоніальних студій».

По-четверте, у лютому 2018 року відбудеться міжнародна конференція з метою вивчення революційних подій 1917–1921 років, а також вивчення важливості ролей, які відіграли Росія, Німеччина, Франція і Польща у становленні й падінні Української держави.

– Якою бачите свою роль як посла української культури?

– УВУ організує концерти і виставки мистецтва, видає цікаві книжки на тему української культури. Ми ініціювали концерт для відзначення сторіччя від народження відомого українського композитора Лятошинського. Щоб привабити німців, включили твір Шостаковича, якого Лятошинський знав. У програмці пояснили, хто такий Лятошинський і чому ми включили Шостаковича (їхні спільні долі під комуністичним гнітом). Готуємо книжку про Лятошинського, яку опублікуємо німецькою та англійською мовами. Ми надали грант Дівочому камерному хору Київської спеціальної музичної школи ім. М. Лисенка в Києві. Вони брали участь у престижному конкурсі Choir Games-2017 у Берліні як представники України й української музики (церковної, класичної і народної). Хор здобув золоті медалі у всіх трьох категоріях музики (січень 2017 року). Ми були співспонсором концерту, який відбувся у королівському замку, філармонійного оркестру під диригуванням Оксани Линів, де, зокрема, звучала музика Штрауса і Скорика. Маєстро приїхав на наше запрошення і перебував у Мюнхені, брав участь у концерті, також виступав у чеському культурному центрі з доповіддю про його композицію до фільму «Гіні забутих предків», якому 50 років. Були співспонсором і організаторами концерту української музики ХХ ст. у палаці Німфенбург (Nymphenburg), який відбувся в квітні, де пролунали твори Скорика, Колеси, Лисенка, Березовського та інших. Плануємо виставку українського авангарду в Мюнхені, пов'язану також і з театром Курбаса для німецької публіки, яка дуже цінить авангардне мистецтво, але мало знає саме про український авангард. Шукаємо співспонсорів.

– Університет успішно розвивається. Цікаво дізнатися, які інноваційні програми навчання ви запроваджуєте?

– Ми започаткували нову міждисциплінарну програму з міжнародних відносин, упродовж якої магістранти вивчатимуть політику, економіку та міжнародне право (викладання українською та англійською мовами). Випускники цієї програми можуть працювати у сфері дипломатії, в уряді, в міжнародних бізнесах, різних організаціях міжнародного характеру. Підготували нову міждисциплінарну програму Українознавчих студій (Ukrainian Studies), яку впровадимо восени 2017 року. Програма складається з семи основних обов'язкових курсів (історія, література, політична економія тощо), а опісля студенти можуть обрати один з двох шляхів – гуманітарний шлях або шлях суспільних наук. Ра-

ніше ми відновили програму міжнародного права для магістрантів і міжнародне бізнесове право для докторантів. Тепер розширюємо програму з міжнародного права шляхом додавання нових курсів з права людини і законодавства Європейського Союзу. З огляду на події в Європі, головню в Німеччині та Україні (війна, біженці, психологічні травми), розширюємо курси педагогіки з фокусом на соціальну педагогіку для того, щоб краще підготувати студентів до розуміння проблем біженців, дітей з числа переміщених осіб і з психологічно травмованих сімей. З цією ж метою відновили і розширили програму курсів з психології. В ділянці культурознавства, плануємо поширити свої курси з порівняльного мистецтвознавства і заснувати Інститут Української музики при УВУ.

– **Як налагоджена праця щодо підвищення кваліфікації фахівців?**

– Для покращення освіти в Україні ми впроваджуємо тренінги для педагогів – щоб підвищити їхні кваліфікації, ознайомити з європейською а зокрема німецькою системами освіти, відкрити діалог між німецькими та українськими педагогами, надати можливість для коротких стажувань або відвідин закладів навчання.

Ми також плануємо тренінги для дипломатів. Українські дипломати нарікають, що важко вести переговори з німецькими дипломатами, тому що вони так мало знають про Україну. Колишній міністр закордонних справ Штайнамайер (теперішній президент Німеччини) писав, що німецьким дипломатам потрібні курси про історію, політику, право, культуру України. Тож для німецьких дипломатів ми запроваджуємо короткотривалі курси про Україну.

А для українських дипломатів запроваджуємо короткотривалі навчальні програми, які зосереджуватимуться на дисциплінах з дипломатичного лідерства, на яких вивчатимуть історію української дипломатії, розвиватимуть необхідні навички і звертатимуть увагу на роль України у питаннях регіональної стабільності, а також української та європейської безпеки. Комунікація, вміння виявляти дезінформацію, поширювати інформацію про Україну входите також у цикл цих тренінгів. Мої розмови з українськими дипломатами засвідчують, наскільки це їм потрібно. Я проводила такі тренінги для дипломатів, підтримую контакти зі школою дипломатії при Джорджтаунському університеті та з європейськими дипломатами, з якими можна запровадити програму тренінгів, щоб допомогти дипломатичному інституту в Україні.

– **Чим, зокрема, різниться УВУ від Національного університету Києво-Могилянська академія, УКУ?**

– По перше, УВУ набагато менший університет зі скромнішою матеріальною базою та фінансовими ресурсами. Ми приватний університет зі статусом благодійної організації, який пропонує виключно магістерські та докторські програми навчання. Проте, це дозволяє нам більш особисту взаємодію зі студентами, більш індивідуальний підхід до задоволення їх потреб.

Ми європейський університет, який дає можливість студентам отримати диплом європейського зразка. Навчання в УВУ відбувається за англосаксонським взірцем, це означає, що студенти беруть участь у семінарах, готують презентації, дискутують, навчаються критичного і незалежного мислення, де панує свобода думки і професори не вимагають переваги їхніх думок чи вивчення їхніх текстів.

В УВУ зосереджений різноманітний викладацький склад, не лише теоретиків, але й практиків з різних куточків світу. Йдеться, зокрема, про Олександра Мотила, Марка фон Гагена, Йоганана Петровського Штерна, Мирослава Кия, Андрія Масюка – посла Кучинського, який викладає в Колумбії та був послом України до ООН, Гері Келі,

Дієс академікус – вступне слово ректора

який викладає в Колумбійському університеті. Це викладачі з США. З Європи – Джіованна Броджі з Риму, яка викладає барокову літературу – європейську і українську. Українську філософію у ширшому європейському контексті викладає Роналд Піч з Німеччини, виклики нової педагогіки і німецькі моделі – Петр Гількес з Мюнхенського університету ім. Людвіга-Максиміліана, процеси демократизації – Єжи Мацьков з Регензбургу, порівняльне культурознавство Аделіна Єфіменко з Німеччини, голова великого відділу компанії «Сіменс» Артем Болтенков веде курс корпоративних стратегій. В УВУ також представлені науковці з України: літературознавець Тамара Гундорова (наш декан), Олександр Боронь, історик Віктор Брехуненко, Мирослава Антонович – колишній суддя у Страсбургу (суд воєнних злочинів), європейське право викладає Галина Михайлюк, працівник комісії Євросоюзу в Україні, українську музичну культуру Олександр Козаренко.

Водночас УВУ дає студентам змогу стажуватися в німецьких інституціях, компаніях, організаціях, отримувати мовну підготовку. Я підписала угоду з однією компанією, яка готує студентів до інтерв'ю, допомагає написати резюме і через свої контакти знаходить студентам можливість проходження практики чи стажування. У Німеччині, як і в США, випускники університетів мають змогу стажуватися упродовж року.

Дієс академікус – гонорат (почесний доктор) професор Ерхард Бузек з Відня

Міжнародна наукова конференція «Остполітик чи східна політика Німеччини» в замку Німфенбург, організована Українським Вільним Університетом (17 лютого 2017 року)

Міжнародний семінар УВУ та Інституту слов'янської філології Університету Людвіга Максиміліана в Мюнхені «Іван Франко і західний світ: проблемні питання». Виступ професора Тамари Гундорової, декана Україністики УВУ

Наші студенти мають можливість працювати в унікальному архіві УВУ, де зберігаються унікальні видання кінця XIX і XX століть, зокрема старовинні мапи України. Є в архіві міжвоєнні документи, які стосуються української еміграції та української діаспори, зберігаються документи відомих науковців, політичних діячів та митців. Багато документів ще не опрацьовано. Це справжній скарб для дослідників.

УВУ дає можливість студентам познайомитися з європейськими колегами, допомагає розвивати мережу приватних та професійних контактів. Студенти живуть у країні справжньої демократії, що дає змогу об'єктивно поглянути на Україну та краще зрозуміти, як можна їй допомогти, які реформи потрібні, до проведення яких згодом можна бути причетним. Наші випускники здобувають європейський досвід, знання мов, уміння критично мислити, вони стають своєрідними агентами змін – експертами, які можуть обійняти провідні посади в уряді, у важливих організаціях та інституціях.

НаУКМА, УКУ та інші університети України (в Чернівцях, Івано-Франківську, Львові, Києві, Харкові) шукають співпраці, готові відряджати своїх студентів до нас. Маємо угоди, згідно з якими українські університети скеровують своїх магістрантів до УВУ на додаткову європейську магістерську програму з факультетів історії та педагогіки.

УВУ – це автономна інституція, яка не підлягає зовнішнім впливам, змінам у політиці освіти в Україні, жодним політичним тискам, це справжній вільний університет

– вільно думаючий і діючий. Тому ми не інтегруємося в Україну, як це в минулому пропонувалося, а залишаємося європейською інституцією, яка зміцнює інтеграцію України в Європу.

Наша робота значною мірою здійснюється завдяки Фундації УВУ в Нью-Йорку та української діаспори в США. Ми вдячні їм за фінансову і духову підтримку.

Цього року ми почали нову фінансову кампанію «УВУ-100 років», щоб запевнити наш подальший розвиток.

– Якою Ви бачите сьогоднішню роль УВУ?

– Насамперед йдеться про такі головні моменти:

- забезпечити всіх студентів, незалежно від їхнього походження, якісною освітою;
- слугувати платформою для широкого дискурсу про історичні та сучасні питання на теми України в Європі та Україні в європейському діалозі;
- задовольнити потреби студентів і фахівців з України, які прагнуть стати справжніми професіоналами, керівниками процесів демократизації в Україні.

Наше завдання – забезпечити українцям якісну освіту в атмосфері інтелектуальної свободи, заохочувати критичне мислення і відкритий дискурс, стати своєрідною науково-педагогічною кузницею, в якій формується майбутнє лідерство України в освіті, політиці, економіці, правознавстві. Думаю, що ми сповняємо наше завдання. Студенти УВУ назвали свій університет «територією свободи».

Марія Пришляк і дружина Президента України, пані Марина Порошенко, в бібліотеці під час відвідин Українського Вільного Університету

Президент Баварського Ландтагу пані Барбара Штамм і пані Марина Порошенко оглядають мапу України XVII ст. Крайня справа – пані Іванка Ребет, головний бібліотекар